

Effectief scouten in chrysant

Waarnemen de basis voor geïntegreerde bestrijding

voorjaar 2008

Goed scouten vergroot de slagingskans van de geïntegreerde bestrijding. Het optreden en verloop van ziekten en plagen is immers maar beperkt voorspelbaar. De plaagsituatie is ook nooit twee jaren achter elkaar identiek door het wisselende weer. Verder zijn er verschillen tussen regio's en zelfs tussen bedrijven. Door te scouten krijgt u een beter zicht op de situatie op uw eigen bedrijf.

Wat is scouten?

Scouten bestaat uit signaleren en monitoren. Signaleren vertelt u vanaf welk moment de plaag aanwezig is, en waar precies op het bedrijf. Monitoren is de volgende stap. Daarbij wordt het verloop van de plaagen de natuurlijke vijanden in de tijd gekwantificeerd. Goed scouten helpt om vroegtijdig ziekten en plagen te detecteren, en vergroot de slagingskans van de geïntegreerde bestrijding. Op basis hiervan beslist u of een bestrijding nodig is, wanneer die moet worden uitgevoerd en bij pleksgewijs optreden waar gecorrigeerd moet worden. Ook bepaalt u nu welk middel, methode, natuurlijke vijand te kiezen, en na de behandeling stelt u vast of deze effectief is geweest, en wanneer deze herhaald moet worden.

Registratie

Alvorens er wordt gestart met de gewaswaarnemingen, kan er het beste eerst een plattegrond met kapnummers en pootnummers van het bedrijf worden gemaakt. Op de plattegrond kan dan een cijfer worden ingevuld voor de mate van aantasting die op die bepaalde plek is gevonden. Door wekelijks de gewaswaarnemingen op de plattegrond in te voeren, kan de ontwikkeling van een ziekte, plaag en zijn natuurlijke vijanden goed worden gevolgd. Door te werken met een plattegrond kan er tevens gericht op een plek gecontroleerd worden hoe de plek zich ontwikkelt. Registreer alle uitgevoerde behandelingen en introducties van natuurlijke vijanden in een logboek. Om een goed beeld te kunnen krijgen van wat er op het

bedrijf aanwezig is, moet er aan gewaswaarnemingen ongeveer 1 uur per ha per week worden besteed.

Hulpmiddelen

Het belangrijkste hulpmiddel is de gekleurde lijmplaten waarmee vliegende insecten gesignaleerd en gemonitord worden. Blauwe signaalplaten zijn vooral geschikt voor trips, gele signaalplaten ook voor andere insecten als mineervlieg en bladluis. Hang de signaalplaten net boven het gewas. Vervang ze frequent, in elk geval zodra de kleefkracht afneemt of ze vervuild raken door insecten.

Intern of extern?

Als u een externe scout inhuurt, profiteert u van diens gespecialiseerde kennis. U blijft dan ook op de hoogte van de actuele risico's in uw regio. Een interne scout heeft het voordeel dat er frequenter en fijnmaziger wordt waargenomen. Een goed compromis is het scouten intern te laten uitvoeren door de persoon die verantwoordelijk is voor de gewasbescherming. Zo nodig raadpleegt deze een externe scout/adviseur voor het beoordelen van de plaagsituatie en het bespreken van de te nemen maatregelen.

Het werk van de (interne) scout wordt aanzienlijk vergemakkelijkt als alle medewerkers een zekere basiskennis hebben over ziektes, plagen en biologische bestrijders.

Ervaringen uit de praktijk

Nico Buurman,
bedrijfsleider bij chrysantteeler
Jan Kreling BV in Bruchem

Nico is onder andere verantwoordelijk voor de gewasbescherming. Scouten is voor hem een belangrijk onderdeel van de gewasbeschermingsstrategie. „Ik wil me niet laten verrassen door een plotselinge spint- of luisaantasting. Ook een eventuele roeststip wil ik al in een vroeg stadium zien”, aldus Buurman. Bij Jan Kreling scout men daarom niet alleen via de gele- en blauwe vangplaten, maar ook intensief in het gewas. Buurman: „Iedere week doe ik ook gewaswaarnemingen. Om de kap loop ik dan het gewas in. Zo kom ik iedere 2 weken in elke kap van

het bedrijf”. Tegen spint wordt de roofmijt *Phytoseiulus persimilis* uitgezet. „Tijdens mijn rondgang door het gewas kan ik met mijn loep ook goed de ontwikkeling van de roofmijt controleren”.

Indien er een aantasting is, wordt er ingegrepen. Met het scouten kan

ook goed de werking van de middelen worden gecontroleerd. „In de winter hielden we lange tijd een enkele mineervlieg op de plaat. Ik heb toen mijn middelenkeuze aangepast. Dit pakte goed uit: kort erop kwam ik geen mineervlieg meer tegen”, zo vertelt Buurman.

Tips

Scouten

Goed scouten doet u door wekelijks het gehele bedrijf te bekijken. Dit is noodzakelijk vanwege de snelle ontwikkeling van ziektes en plagen. Scout niet alleen aan het pad en de gevel, maar pluk ook regelmatig blaadjes terwijl u in het bed loopt. Gebruik hierbij een loep.

Signaalplaten

Signaalplaten zijn nuttig als ondersteuning van gewaswaarnemingen, niet in plaats van. Gewaswaarnemingen blijven noodzakelijk. De relatie

Meer informatie:

- www.telenmettoekomst.nl technische leaflets over geïntegreerde bestrijding
- www.strateeg.groeiservice.nl technische informatie over ziekten en plagen in sierteelt

tussen trips op de signaalplaten en in het gewas verschilt per bedrijf en dag. Ras en zonuren spelen hierbij een belangrijke rol. Er is reden tot ingrijpen als er gedurende een aantal weken trips aantallen op de plaat toenemen.

Spint

Spint ontwikkelt zich het snelst bij lagere luchtvochtigheid. Pluk daarom blaadjes dicht bij de buis en inspecteer de onderkant blad met loep. Als roofmijten zijn uitgezet moeten bij de spint ook roofmijten(eitjes) te zien zijn.

Bladluizen

Bladluizen zitten meestal in kolonies in jonge scheuten en bloemknoppen. Doorgaans worden ze eerder in het gewas gevonden dan op de vangplaten. Omgekeerd kunnen in de zomer op de vangplaten (andere soorten)

bladluizen worden gevonden zonder dat er aantasting is in het gewas. De ontwikkeling van bladluizen verloopt vaak explosief waardoor snel ingrijpen noodzakelijk is.

Analyse van drain- en recirculatiewater

Verschillende laboratoria kunnen de aanwezigheid van aaltjes, schimmels en bacteriën in het drainwater aantonen. Ze determineren de schadeverwekkers zo mogelijk tot op soortniveau, kwantificeren de mate van aantasting en geven een bestrijdingsadvies.

Kennis updaten

Maak gebruik van cursussen en workshops die jaarrond worden georganiseerd. Deel boekjes uit en hang posters in de kantine om de betrokkenheid van het personeel te stimuleren.

Praktijknetwerk Telen met toekomst werkt aan een breed gedragen duurzame teelt in de plantaardige sectoren. Ruim 400 ondernemers testen en beoordelen duurzame teeltmaatregelen, 'Best Practices,' op de praktische toepasbaarheid en haalbaarheid. Dit gebeurt zoveel mogelijk in samenwerking met diverse partijen die het boerenerf cq. de tuin betreden. Deze folder is met grote zorg samengesteld. De samenstellers zijn echter niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die kunnen ontstaan bij gebruik van gegevens.

Colofon:

Auteurs: Paul de Veld (DLV Plant),
Ellen Beerling (Wageningen UR
Glastuinbouw)

Eindredactie: Wilco Dorresteyn
(DLV Plant)

Vormgeving & druk: Graphiset, Uden

Telen met toekomst